

ПРЕВЕНЦИЈА ПЛАГИРАЊА КРОЗ ЕДУКАЦИЈУ

Сажетак: Плагирање представља неакадемско понашање и грубо кршење академске честитости. Студенти, као чланови академске заједнице, дужни су да поштују начела академског понашања, да се не упуштају у плагирање, као и да осуде сваку такву појаву. Међутим, плагирање јесте присутно и потребно је сагледати узроке ове појаве у циљу њеног спречавања. У раду су изнети резултати истраживања чији је циљ био да се утврди ниво знања, потреба за едукацијом и начин едукације студената о плагијаризму и правилима академског писања. Коришћено је анкетање, како студената, тако и наставника, због обостраног сагледавања проблема плагирања и његове превенције. Истраживање је показало да су студенти делимично упознати са појмом и врстама плагијата, као и академског писања, и да постоји потреба да стекну или прошире знање о овим темама. Предложена су два модела едукације студената: кроз наставни предмет о академском писању или организацијом различитих семинара, радионица, курсева и слично.

Кључне речи: плагијаризам, превенција плагијаризма, академско писање, едукација

Увод

Термином плагијат називају се различите појаве у свакодневном животу. Овај термин може да се односи на подражавање туђег стила, дизајна или дела, као и присвајање, приписивање дела другог аутора себи. У правном домену, у области ауторског и других интелектуалних права, наши прописи не користе термин плагијат, односно, законодавац се подједнако успешно нормативно изразио и без његовог коришћења. Међутим, закон и подзаконски акти из области права о науци, као и прописи високошколских и научних установа, најчешће правилници и кодекси професионалне етике, користе термин плаги-

* gordana.rudic@dmi.uns.ac.rs

** jelisaeta_13@hotmail.com

јат и плагирање се сматра грубом повредом академске честитости (Водинелић 2015). Према Кодексу о академском интегритету, усвојеном на Универзитету у Новом Саду, плагирање се сматра обликом неакадемског понашања и дефинисано је као „приказивање туђег рада или идеја као својих, у целини или делимично, без навођења изворног ауторства или изворника. Плагирање је и противзаконито присвајање туђе интелектуалне својине и научноистраживачких резултата, те њихово приказивање као својих”. (Универзитет у Новом Саду, 2019, 4).

Облици плагирања

У циљу превенције и препознавања појаве плагирања, важно је разумети у којим облицима она може да се испољава. Присвајање туђе интелектуалне својине може се извршити на различите начине. Према поменутом Кодексу о академском интегритету, као облици плагирања наводе се: дословно преузимање или парафразирање текста, без навођења имена аутора и извора текста и без јасног обележавања преузетог, односно парафразираног, дела; непрецизно цитирање у циљу довођења читаоца у заблуду у погледу ауторства; и „свако друго приказивање туђих идеја и дела као својих”. (Универзитет у Новом Саду 2019, 5). Начини приказивања туђих идеја или дела као својих, понекад су теже препознатљиви, те је важно указати на њих. Водич за препознавање различитих облика плагирања намењеном студентима, наставницима и научницима, *The Plagiarism Spectrum* (2012), наводи 10 облика плагијаризма:

1. Клон - представљање туђег рада, преписаног од речи до речи, као свог;
2. Копирај - преузимање копираних делова туђег текста или других извора у свој рад без измена;
3. Пронађи - замени - промена кључних речи и фраза уз задржавање основног задржавање основног садржја извора у свом раду;
4. Ремикс - парафразирање других извора и њихово неприметно уклапање у свој рад;
5. Рециклажа - преузимање у великој мери делова својих претходних радова без цитирања, самоплагирање;
6. Хибрид - комбиновање коректно цитираних извора са копираним пасузима који нису цитирани;
7. Мешавина - мешање копираних делова из више извора, без коректног цитирања;
8. Грешка 404 - рад садржи непостојеће референце или нетачне информације о изворима;
9. Агрегатор - рад који садржи коректно цитиране изворе, али не и оригиналне резултате;
10. Пресликавање - у раду су извори коректно цитирани, али се сувише ослања на текст и/или структуру извора.

Студенти и плагирање

Разлози плагирања од стране студената, предмет су дискусије у многим радовима. Поменимо типологију ових разлога коју је сачинио Парк (Park, 2003), синтетизујући ставове више аутора:

1. истински недостатак разумевања - ненамерно плагирање, када студенти нису упознати са правилним цитирањем, парафразирањем и референцирањем, као и када им је нејасно значење појма „општепознато” и израза „сопственим речима”;
2. повећање ефикасности – прибегавање плагирању зарад добијања више оцене са мање уложеног труда;
3. управљање временом – прибегавање плагирању због уштеде времена;
4. лични став – став да је плагирање прихватљиво;
5. пркос – плагирање као начин показивања отпора према ауторитетима, или отпора према постављеном задатку уколико га студент не сматра важним нити изазовним;
6. став према наставницима и часовима – плагирање као израз отпора према наставнику који, по мишљењу студента, задаје неважне задатке или се не труди да помно прочита и прегледа њихове радове;
7. порицање или неутрализација – покушај негирања сопственог непоштедног понашања или његовог оправдавања пребацивањем кривице на друге;
8. искушење и прилика – подлагање искушењу у ситуацији у којој су информације лако доступне а копирање једноставно и брзо;
9. недостатак разлога који би одвратили студента од плагирања – став да корист од плагирања превазилази ризик, посебно ако се чини да је вероватноћа да дело буде откривено, као и казна у случају откривања, мала или не постоји.

Едукација студената у циљу дубљег разумевања појма плагирања и начина његовог препознавања и избегавања, као и едукација о стандардима и принципима академског писања уопште, усвајање етичких кодекса и употреба различитих софтверских алата за препознавање плагијата, основне су активности које се врше у циљу превенције и спречавања појаве плагирања од стране студената на високошколским установама. Није довољно детектовати случајеве плагијаризма и санкционисати их, потребно је више напора уложити у едукацију и превенцију. Едукација студената о академској етици, спречавању плагијаризма као једном од њених најзначајнијих питања, као и о академском писању, може се вршити кроз наставне предмете или организацијом различитих семинара, радионица, курсева и слично.

Вештине академског писања на високошколским установама у Србији, стичу се кроз наставне предмете на малобројним факултетима и у оквиру ретких студијских програма. У сваком случају, ова едукација се не спроводи планирано и усаглашено. Истражујући изучавање академског писања као наставног предмета на Универзитету у Београду, Прњат (2018) наводи да свега осам

факултета, од укупно тридесет и једног, у својим наставним плановима има предмете чији је садржај академско писање. Ови наставни предмети немају усаглашене садржаје на нивоу универзитета и углавном нису прилагођени ни студијском профилу. Осим тога, као наставни предмет, академско писање је чешће заступљено на мастер академским студијама него на основним, упркос чињеници да студенти пишу семинарске радове већ на првој години основних студија.

Одржавање семинара, курсева или радионица са циљем упознавања студената са појмом и превенцијом плагирања, као и јачања академског интегритета, такође представља вид едукације студената. Важно је да они буду добро организовани и осмишљени да би дали задовољавајуће резултате, са обзиром на то да се одржавају у релативно кратком временском интервалу. Добро конципирана и организована двосатна радионица на UCL (University College London), током које се студентима помаже да боље разумеју појаву и последице плагирања и пружају им се практични примери о начинима његовог избегавања, показала је одличне резултате и забележено је значајно смањење броја потврђених случајева плагирања након њеног одржавања (Brown & Janseen 2017).

Методологија истраживања

Истраживање је спроведено у циљу процене нивоа знања студената Универзитета у Новом Саду о плагирању и академском писању, као и зарад утврђивања ставова студената и наставника о начину едукације о поменутих темама.

У саставу Универзитета у Новом Саду налази се 14 факултета: Филозофски факултет, Пољопривредни факултет, Правни факултет, Технолошки факултет, Економски факултет у Суботици, Факултет техничких наука, Медицински факултет, Природно-математички факултет, Академија уметности, Грађевински факултет Суботица, Технички факултет "Михајло Пупин" у Зрењанину, Факултет спорта и физичког васпитања, Педагошки факултет у Сомбору и Учитељски факултет на мађарском наставном језику у Суботици. На Универзитету у Новом Саду (у даљем тексту, Универзитет), слично као и на Универзитету у Београду, само поједини студијски програми садрже предмет на којем се стичу знања и вештине из области академског писања. Самим тим, студенти који немају прилику да слушају и полажу такве предмете остају ускраћени, и поставља се питање на који начин могу да дођу до сазнања потребних за писање својих семинарских, дипломских и мастер радова. Анализа ставова и мишљења студената и наставника Универзитета о плагирању и његовој превенцији путем едукације, допринеће бољем разумевању и бржем решавању овог проблема.

При истраживању¹, коришћена је анкета као техника прикупљања података. Састављене су две анкете, једна за студенте, друга за наставнике Универзитета и добијени су одговори од 394 студента и 253 наставника.

Анкета за наставнике садржала је десет питања. Почетна питања односила су се на њихово мишљење о томе да ли су студенти упознати са појмовима плагијат и правила цитирања, као и да ли им они сами скрећу пажњу и на који начин их едукују о томе. Затим се тражило мишљење наставника о чињеници да се вештина академског писања најчешће учи тек на мастер студијама, као и о начину на који сматрају да треба едуковати студенте (увођењем посебног предмета у наставни план или организацијом једног предавања на почетку студија). Следила су питања у којима наставници износе своја искуства о броју добијених плагираних радова од стране студената и изношење ставова о разлозима због којих студенти то чине. За крај су постављена питања у вези са софтверским алатима за детекцију плагијата: да ли их наставници сматрају потребним, да ли их и сами користе и да ли их сматрају ефикасним.

Анкета за студенте се састојала од 13 питања. На почетку, студентима је постављено питање о томе да ли им предметни наставници, приликом писања различитих радова скрећу пажњу на правила писања. Следи група питања о њиховој обавештености о основним појмовима: плагијат, стилови цитирања, самоплагирање, писање рада у име друге особе. Након тога, од студената је затражено мишљење о сопственој потреби да се едукују, и о начину едукације који сматрају најбољим. Испитано је да ли су имали наставни предмет о академском писању и на којој години студија. На крају, постављена су питања о сазнањима студената у вези са предавањем плагираних радова од стране њихових колега, учесталости таквих догађаја и њиховом евентуалном санкционисању.

Резултати истраживања и дискусија

На питање да ли сматрају да су студенти упознати са појмом плагијата и правилима цитирања, 16,2% наставника одговорило је да нису, док је 64,4% мишљења да су делимично упознати. Одговори студената потврђују мишљење наставника: 11,4% сматра да нису упознати, а 45,2% да делимично јесу. Чак 44,4% студената никада није чуло за Чикаго, АПА, или неки други стил цитирања. Можемо закључити да је већина студената, у најбољем случају, само делимично упозната са основним појмовима као што су плагијат и правила цитирања, те да им је едукација на ову тему неопходна.

Већина наставника (98,8%) изјаснила се да скреће пажњу својим студентима на правила академског писања и цитирања извора приликом писања семинарских, дипломских и мастер радова, док 71,8% студената то потврђује

¹ Истраживање је спроведено током новембра и децембра 2020. године при изради мастер рада „Спречавање плагијаризма на Универзитету у Новом Саду”, одбрањеног на Педагошком факултету у Сомбору, Универзитета у Новом Саду.

(при томе 16,8% није до сада имало прилику да пише такве радове). На питање о начину на који едукују студенте о писању радова, наставници су могли да изаберу више понуђених одговора, али и да додају одговоре који нису међу понуђенима. Од укупног броја одговора, у 60,1% случајева изабран је одговор „Дајем студентима кратка упутства о писању семинарских и других радова”, у 27,4% „Упућујем их на различите изворе о академском писању”, док је у свега 4,71% случајева изабрани одговор био „Предајем предмет на којем уче вештине академског писања”. Међу слободно додатим одговорима нашли су се: „Писмено их информишем о томе да је плагијат кажњив”, „постоји упутство за писање мастер рада”, „дајем студентима детаљна упутства”. Примећујемо извесну колизију у одговорима - готово сви наставници улажу труд да студентима дају одређена упутства о правилном цитирању и навођењу извора, а ипак 44,4% студената изјављује да никада нису чули ни за један стил цитирања. Кратка упутства и упућивање на изворе о академском писању, највише је што наставници могу да пруже студентима (осим ако не предају предмет о академском писању) и то, очигледно, не даје довољно добре резултате. Дакле, оваква ситуација управо потврђује потребу за посебном едукацијом студената. Овај закључак потврђују и сами студенти, од којих 87,8% сматра да им је едукација потребна (15,2% њих наводи да не зна ништа о академском писању и плагијаризму, док 72,6% има неких знања, али је потребно да их прошире).

Када су типови плагијата у питању, постављена су питања у вези са три типа са којима се студенти најчешће срећу током студирања. Коришћење туђег текста без цитирања, као плагијат препознало је 85,8% студената. Самоплагијат, коришћење сопственог, раније објављеног текста, као облик плагирања препознало је свега 28,2% студената (32,2% су одговорили да то није плагијат, а 39,6% је рекло да не зна), те можемо закључити да је овај начин плагирања студентима прилично непознат или нејасан. Треће тип плагијата, тзв. Ghostwriter плагијат, где потписана особа на раду није аутор текста већ га је у њено име написала друга особа, препознало је 63,5% студената. Можемо закључити да су студенти делимично упознати са различитим типовима плагијата.

Иако су се и наставници и студенти сложили да је студентима потребна едукација, унеколико се разликују њихова мишљења у вези са начином на који је треба спровести. Да је довољно једно предавање ван (наставног плана) на почетку студија сматра 52,8% студената и 38,7% наставника, док увођење предмета о академском писању бољом опцијом сматра 41,4% студената и 56,5% наставника. Већина испитаних наставника слаже се да је едукацију на тему плагирања и академског писања боље вршити током основних, него мастер студија (88,54%). Ауторке рада се слажу са мишљењем већине наставника да је потребан предмет о академском писању на основним студијама и да једно предавање на ту тему није довољно. Међутим, и таква опција боља је од ситуације где се студенти са овом темом сусрећу тек на мастер студијама. Како немамо информацију о години студирања испитаних студената, разлози због којих 67,5% студената није до тренутка попуњавања упитника имало предмет о академском писању, могу бити различити: студенти су на почетним година-

ма студија; овај предмет је на њиховом студијском програму изборни и они га, просто, нису изабрали; или, на њиховом студијском програму не постоји такав предмет. У сваком случају, долазимо до закључка да овај предмет треба да буде на почетној години студија. Такође, да би сви студенти имали прилику да стекну одговарајућа знања и вештине, неопходно је да овакав предмет буде обавезан.

У последњих годину дана 51,38% наставника није добио ниједан плагиран рад, док је 32,8% њих добило један или два плагирана рада, а 15,80% три или више. Потребно је истаћи да је скоро половина (48,6%) наставника ипак добила бар један плагиран рад у последњој години. Са друге стране, велика већина студената (77,9%), изјаснила се да нема сазнања о томе да је неко од студената из њиховог окружења предао плагиран рад. Зато је логично то што је на питање о броју предатих плагираних радова према сазнању студената, њих 66,8% студената дало одговор „нула”. Ипак, укупан број предатих плагијата није мали, јер 33.2 % студената зна за такве случајеве. Имајући у виду да 14,6% студената (њих 58) зна за више од 4 таква случаја (што чини више од 290 плагирања), сматрамо да овакав резултат јесте забрињавајући. Део студената (15%) који имају сазнања да је неко предао плагиран рад, немају сазнања да је то и санкционисано, док 9,4% студената има сазнања да су нека од таквих дела санкционисана о стране професора.

Своје мишљење о разлозима због којих се студенти упуштају у плагирање, наставници су могли да изразе заокруживањем једног или више понуђених одговора, али су могли да додају и друге одговоре који нису били међу понуђенима. Међу понуђеним одговорима, најчешће су бирани следећи одговори: да студенти нису довољно мотивисани (36,74%), потом, да студенти нису упознати са правилима цитирања (26,5%), или пак да је то због панике услед лоше организације времена (22%), што је у сагласности са најчешћим разлозима плагирања који се наводе у литератури. У веома малом проценту заступљени су одговори да је тема рада сувише компликована и тешка за израду (7%) и да студенти имају кратак рок за предају рада (2,40%). Међу одговорима које су наставници додали, издвајамо: „недостатак литературе на српском језику”, „лењост”, „лакше је преписати пошто врло често прођу некажњено”, „не говори се (генерално у друштву) о таквим моралним начелима”, „незаинтересовани ментори”, „страх од критичког мишљења и неповерење у сопствени суд”.

Наставници се у највећем броју (77,9%) слажу да би сви студентски радови радови требало да буду проверени коришћењем програма за детекцију плагијата. Свега 26% наставника користи неки од бесплатних софтверских алата за детекцију плагијата, док 28,9% не користи ове алате, али намерава да то учини. Наставници се у већини случајева (73,5%) слажу са тим да би коришћење софтвера за детекцију плагијата довело до тога да се смањи број плагираних радова.

Закључак

У раду су изнети и анализирани резултати истраживања чији је циљ испитивање нивоа знања, потребе за едукацијом и начина едукације студената Универзитета у Новом Саду о плагијаризму и правилима академског писања. Истраживање је спроведено анкетирањем, како студената, тако и наставника, због обостраног сагледавања проблема плагирања, а у циљу превенције и спречавања ове појаве.

Анкета је показала да су студенти делимично упознати са појмом и врстама плагијата, правилима цитирања и навођења литературе и академског писања уопште. Сами студенти, у великој већини, исказали су потребу да стекну или прошире знање о овим темама. Иако им наставници углавном дају упутства приликом писања семинарских, дипломских и мастер радова, показало се да су она недовољна и да је студентима потребна посебна едукација о томе, кроз увођење предмета о академском писању или организацију предавања (ван наставног плана) на почетку студија. Тренутно, само у оквиру појединих студијских програма, студенти имају прилику да уче правила академског писања кроз наставне предмете, и то чешће на мастер академским студијама, него на основним.

Кључни разлози због којих се студенти упуштају у плагирање, према мишљењу наставника, су недостатак мотивације, непознавање правила академског писања и недостатак времена да коректно испуне своје обавезе због лоше организације. Готово половина наставника добила је један или више плагираних радова од својих студената у последњих годину дана, док се, са друге стране, три четвртине студената изјаснило да нема сазнања о томе да је неко од њихових колега предао плагирани рад. Велика већина наставника сматра да би сви студентски радови требали да буду проверени коришћењем програма за детекцију плагијата и да би то довело до смањења броја плагираних радова. Међутим, мање од трећине испитаних наставника користи неки од бесплатних софтверских алата за детекцију плагијата.

Спречавање плагијаризма од изузетне је важности за академску заједницу, јер свака његова појава представља грубо кршење академске честитости као основне етичке вредности ове заједнице. Едукација студената о значењу, узроцима и последицама појаве плагијаризма, најважнији је облик њене превенције.

Прилог

Табела 1.

Питања и резултати анкете за наставнике²

1. Да ли сматрате да су студенти упознати са тиме шта је плагијат и која су правила цитирања?		
Да.	49	19,4
Не.	41	16,2
Делимично.	163	64,4
2. Да ли студентима, приликом писања семинарског, дипломског или мастер рада, скренете пажњу на правила академског писања и цитирања извора?		
Да.	250	98,8
Не.	3	1,2
3. На који начин едукујете Ваше студенте о академском писању?		
Дајем студентима кратка упутства о писању семинарских и других радова.	217	60,1
Упућујем их на различите изворе о академском писању.	99	27,4
Не едукујем их о томе.	8	2,2
Предајем предмет на којем уче вештине академског писања.	17	4,7
Друго	20	5,5
4. Вештина академског писања се најчешће учи тек на мастер студијама. Да ли сматрате да је боље да то буде на основним?		
Да.	224	88,5
Не.	29	11,5
5. На који начин сматрате да треба едуковати студенте основних студија о академском писању и спречавању плагијаризма?		
Довољно је организовати једно предавања (ван наставног плана) на почетку студија.	98	38,7
Потребно је увести предмет о академском писању у наставни план студија.	143	56,5
Сматрам да студенти могу и сами да пронађу литературу и едукују се.	12	4,7
6. Колико пута сте добили плагиране радове студената у последњих годину дана?		
Ниједан.	130	51,4
1-2 рада.	83	32,8
3 или више.	40	15,8
7. Који су, по Вашем мишљењу, разлози због којих студенти плагирају своје радове (можете заокружити више одговора и/или додати још неки разлог)?		
Паника услед лоше организације времена.	101	22,0
Дат им је кратак рок за предају рада.	11	2,4
Нису упознати са правилима цитирања.	122	26,5
Нису мотивисани да ураде рад.	169	36,7
Тема рада им је сувише компликована и тешка.	32	7,0
Друго.	25	5,4

² Након сваког питања, у првој колони наведени су понуђени одговори, у другој колони број добијених одговора, док је у трећој колони тај број процентуално изражен.

8. Да ли би, по Вашем мишљењу, сви радови требали да прођу проверу у програму за детекцију плагијата, као и докторске дисертације?		
Да.	197	77,9
Не.	27	10,7
Немам мишљење.	29	11,5
9. Да ли, за проверу радова студената, користите неки од бесплатних софтверских алата за детекцију плагијаризма?		
Да.	66	26,1
Не.	114	45,0
Не, али намеравам.	73	28,9
10. Да ли сматрате да би редовно коришћење софтвера за детекцију плагијата допринело томе да се смањи број плагираних радова?		
Да.	186	73,5
Не.	10	4,0
Можда.	57	22,5

Табела 2.

Питања и резултати анкете за студенте

1. Да ли вам је, приликом писања семинарског, дипломског или мастер рада, предметни професор скренуо пажњу на правила академског писања и цитирања извора?		
Да.	283	71,8
Не.	45	11,4
Нисам до сада писао/ла такве радове.	66	16,8
2. Да ли сте некада чули за Чикаго, АПА, или неки други стил цитирања?		
Да.	219	55,6
Не.	175	44,4
3. Да ли сматрате да сте упознати са тиме шта је плагијат и која су правила цитирања?		
Да.	171	43,5
Не.	45	11,4
Делимично.	178	45,2
4. Да ли се коришћење туђег текста без цитирања сматра плагијатом?		
Да.	338	85,8
Не.	12	3,0
Не знам.	44	11,2
5. Да ли се коришћење сопственог, раније објављеног текста, без цитирања, сматра плагијатом?		
Да.	111	28,2
Не.	127	32,2
Не знам.	156	39,6
6. Да ли се рад сматра плагијатом уколико потписана особа на раду није аутор текста, већ га је у њено име написала друга особа?		
Да.	250	63,5
Не.	52	13,2
Не знам.	92	23,4

<i>7. Да ли сматрате да Вам је потребна едукација о академском писању, цитирању извора, плагијаризму и његовом спречавању?</i>		
Да, јер не знам ништа о томе.	60	15,2
Да, јер иако имам нека знања о томе, волео/ла бих да их проширим.	286	72,6
Не. Сматрам да знам довољно.	48	12,2
<i>8. На који начин сматрате да треба едуковати студенте о академском писању и спречавању плагијаризма?</i>		
Довољно је организовати једно предавања (ван наставног плана) на почетку студија.	208	52,8
Потребно је увести предмет о академском писању у наставни план студија.	163	41,4
Сматрам да студенти могу и сами да пронађу литературу и едукују се.	23	5,8
<i>9. Да ли сте до сада имали предмет о академском писању?</i>		
Да.	128	32,5
Не.	266	67,5
<i>10. Уколико сте имали предмет о академском писању током досадашњег студирања, током које године школовања је био?</i>		
I година	47	11,9
II година	15	3,8
III година	21	5,3
IV година	33	8,4
V година	0	0
VI година	0	0
На мастер студијама	17	4,3
Нисам до сада имао/ла предмет о академском писању	261	66,2
<i>11. Да ли имате сазнања о томе да је неко од Ваших колега предао рад који се сматра плагијатом?</i>		
Да.	87	22,1
Не.	307	77,9
<i>12. Колико таквих случајева се, према Вашем сазнању, догодило у последњих годину дана?</i>		
0	263	66,8
1-2	49	12,4
3-4	24	6,1
Више од 4	58	14,7
<i>13. Колико плагираних радова је, према Вашем сазнању, санкционисано од стране професора у последњих годину дана?</i>		
Немам сазнања о томе да је неко од мојих колега плагирао рад.	298	75,6
Ниједан плагирани рад није санкционисан.	59	15,0
1-2 рада.	32	8,1
Три или више.	5	1,3

Литература

1. Brown, N. & Janseen, R. (2017). Preventing Plagiarism and Fostering Academic Integrity: A Practical Approach. *Perspectives in Applied Academic Practice*, 5 (3), 102-109. Preuzeto sa <https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/1544425/> .
2. Vodinelić, V.V. (2015). Zabрана plagiranja i pravo citiranja u nauci. *Pravni zapisi, год. VI, бр. 1*, 126-200. doi: 10.5937/pravzap0-8587.
3. Park, C (2003). In Other (People's) Words: plagiarism by university students- literature and lessons. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 25(5), 471-488. <https://doi.org/10.1080/02602930301677> .
4. The Plagiarism Spectrum. (2016). Preuzeto sa <https://www.turnitin.com/static/plagiarism-spectrum/> .
5. Prnjat, Z. (2018). Akademsko pisanje kao nastavni predmet na Univerzitetu u Beogradu. *Nauka bez granica 3: obrazovanje bez granica*. Kosovska Mitrovica: Filozofski fakultet Univerziteta u Prištini. Preuzeto sa: https://www.researchgate.net/publication/328173178_AKADEMSKO_PISANJE_KAO_NASTAVNI_PREDMET_NA_UNIVERZITETU_U_BEOGRADU.
6. Univerzitet u Novom Sadu (2019). Kodeks o akademskom integitetu. Preuzeto sa <https://www.uns.ac.rs/index.php/univerzitet/javnost-rada-2/dokumenti/aktiuns/send/35-pravilnici/321-kodeks-o-akademskom-integritetu>.

GORDANA RUDIĆ*

Faculty of Education in Sombor

JELISAVETA JOVANOVIĆ**

Master of Arts in Library and Information Science

Review work

Received: 19.08.2021

Approved: 15.09.2021

Page: 133–144

PREVENTION OF PLAGIARISM THROUGH EDUCATION

Summary: Plagiarism is non-academic behavior and a gross violation of academic integrity. Students, as members of the academic community, should respect the principles of academic conduct. They should not engage in plagiarism, but condemn it. However, plagiarism is present, so it is necessary to consider the causes of this phenomenon in order to prevent it. This paper presents the results of a research, whose goal was to determine the degree of knowledge, the need for education and the way of educating students about plagiarism and the rules of academic writing. In order to understand the problem of plagiarism and to prevent it, surveys of both students and teachers' opinions were conducted. The research showed that students are partially familiar with the concept and types of plagiarism and academic writing, and that there is a need for them to gain more knowledge or expand their knowledge on these topics. Two models of student education were proposed: through a specific subject of academic writing or organizing various seminars, workshops, courses, or similar.

Key words: plagiarism, plagiarism prevention, academic writing, education.

Introduction

The term plagiarism refers to various phenomena in our everyday life. Plagiarism can refer to imitating someone else's style, design or work, as well as appropriating, attributing another author's work to oneself. In the legal domain, in the field of copyright and other intellectual property rights, Serbian law does not contain the term plagiarism, which means that the legislator has equally successfully expressed himself normatively without its use. However, the law and

---

* gordana.rudic@dmi.uns.ac.rs

** jelisaeta_13@hotmail.com

bylaws in the field of science law, as well as regulations of higher education and scientific institutions, most often rules and codes of professional ethics, do contain the term plagiarism, where plagiarism is considered to be a gross violation of academic integrity (Vodinešić, 2015). According to the *Code of Academic Integrity*, adopted by the University of Novi Sad, plagiarism is considered to be a form of non-academic behavior and is defined as "presenting someone else's work or ideas as one's own, in whole or in part, without citing original authorship or originals. Plagiarism is also the illegal appropriation of someone else's intellectual property and scientific research results and their presentation as one's own." (University of Novi Sad 2019, 4).

Forms of plagiarism

For preventing and recognizing plagiarism, it is necessary to understand all of its forms. Appropriation of someone else's intellectual property can be done in different ways. According to the *Code of Academic Integrity* mentioned earlier, there are following forms of plagiarism: literal copying or paraphrasing of the text, without stating the name of the author and the source of the text and without clearly marking the copied or paraphrased part; imprecise citation in order to mislead the reader about the authorship of the cited part; and "any other presentation of other people's ideas and works as one's own." (University of Novi Sad 2019, 5). Ways of presenting other people's ideas or works as one's own are not always easy to recognize, so it is important to point them out. A guide for recognizing different forms of plagiarism intended for students, teachers, and scientists, *The Plagiarism Spectrum* (2012) identifies ten forms of plagiarism:

1. CLONE – submitting another's work, word-for-word, as one's own;
2. CTRL+C – using significant portions of text from a single source without alterations;
3. FIND-REPLACE - changing key words and phrases while retaining the essential content of the source;
4. REMIX - paraphrasing from multiple sources, made to fit together;
5. RECYCLE – borrows generously from the writer's previous work without citation;
6. HYBRID – combines perfectly cited sources with copied paragraphs without citation;
7. MASHUP - mixes copied material from multiple sources;
8. 404 ERROR – includes citations to non-existent or inaccurate information about sources;
9. AGGREGATOR – includes proper citation to sources but the paper contains almost no original work;
10. RE-TWEET - includes proper citation, but relies too closely on the text's original wording and/or structure.

Students and plagiarism

The reasons for plagiarism among students are discussed in many papers. In his work, Park (Park, 2003) sums up the views of several authors:

1. True lack of understanding - unintentional plagiarism, when students are not familiar with proper citation, paraphrasing, and referencing, and when they do not understand the meaning of the expression 'common knowledge' and 'in your own words';
2. Efficiency gain - resorting to plagiarism in order to obtain a higher grade with less effort;
3. Time management - resorting to plagiarism to save time;
4. Personal values/attitudes - the attitude that plagiarism is acceptable;
5. Defiance - plagiarism as a way of showing resistance to authorities, or resistance to a specific task, if the student does not consider it important or challenging;
6. Students' attitude towards teachers and class - plagiarism as an expression of resistance towards a teacher who, in students' opinion, assigned an unimportant task or does not try to read and review their works carefully;
7. Denial or neutralization - denying one's own dishonest behavior or justifying it by shifting the blame to others;
8. Temptation and opportunity - succumbing to temptation because the information is easily accessible and copying is simple and fast;
9. Lack of deterrence - student's view that the benefits of plagiarism outweigh the risks, especially if the chance of getting caught, or the potential sanctions, seem small or non-existent.

Basic activities for preventing plagiarism in higher education institutions are educating students, teaching them how to understand the concept of plagiarism and how to recognize and avoid it, as well as education on standards and principles of academic writing in general, adoption of academic codes of ethics and use of various software tools for recognizing plagiarism. It is not enough to detect different cases of plagiarism and sanction them. It is necessary to invest more effort in education and prevention. Education of students on academic ethics, prevention of plagiarism, and academic writing, can be done through subjects or by organizing various seminars, workshops, courses, or similar.

Academic writing skills at higher education institutions in Serbia are taught only in a few departments and study programs. Additionally, this education is not conducted in a planned and coordinated manner. Researching academic writing as a subject at the University of Belgrade, Prnjat (2018) states that only eight departments, out of a total of thirty-one, have academic writing as a subject in their curricula. Academic writing subjects do not have matching contents at the university level and are generally not adapted to the study profile. In addition, as a subject, academic writing is more often represented in master's

academic studies than in undergraduate studies, even though students write seminar papers already in the first year of undergraduate studies.

Holding seminars, courses, or workshops to acquaint students with the concept and prevention of plagiarism, and strengthening academic integrity, is also a form of student education. They must be well-organized and well-designed to give satisfactory results, given that they are held during a relatively short period. A well-conceived and organized two-hour workshop at UCL (University College London) showed excellent results and a significant reduction in confirmed cases of plagiarism after its maintenance. During the workshop, students learned how to understand plagiarism as a phenomenon and its consequences. They also practiced how to avoid it (Brown & Janseen, 2017).

Research methodology

The aim of this research was to assess how much students of the University of Novi Sad know about plagiarism and academic writing, as well as to determine what views students and teachers have about education on these topics.

The University of Novi Sad consists of 14 faculties: Faculty of Philosophy, Faculty of Agriculture, Faculty of Law, Faculty of Technology, Faculty of Economics in Subotica, Faculty of Technical Sciences, Faculty of Medicine, Faculty of Sciences, Academy of Arts, Faculty of Civil Engineering in Subotica, Technical Faculty “Mihajlo Pupin” in Zrenjanin, Faculty of Sports and Physical Education, Faculty of Education in Sombor and the of Hungarian Language Teacher Training Faculty in Subotica. At the University of Novi Sad (hereinafter, the University), like at the University of Belgrade, only some study programs contain a subject that offers knowledge and skills in the academic writing field. Consequently, students who do not have the opportunity to listen to and take such courses remain deprived, and the question arises as to how they can gain the knowledge needed to write their seminars, graduate, and master's theses. It is necessary to analyze the attitudes of University students and teachers if we want to understand and faster solve the problem of plagiarism.

The data collection technique used in the research¹ was a survey. Two surveys were designed, one for students, and one for teachers. Responses were obtained from 394 students and 253 teachers.

The teacher survey contained ten questions. The initial questions were about teachers' opinion on whether students are familiar with the concept of plagiarism and citation rules, as well as how they themselves educate students about it. The following questions regarded the fact that academic writing is usu-

---

¹ The research was conducted during November and December 2020 as part of the master thesis “Prevention of plagiarism at the University of Novi Sad”, defended at the Faculty of Education in Sombor, University of Novi Sad.

ally taught only in master studies, and subsequently, teachers were asked for their opinion on the best ways to educate students (either by introducing a separate subject, or by organizing a single lecture at the beginning of studies). This was followed by questions in which teachers presented their experiences on the number of plagiarized works received and expressed their views on the reasons why students plagiarize. The final questions were about plagiarism detection software tools: whether teachers considered them necessary, whether they used them themselves, and whether they considered them effective.

The student survey consisted of thirteen questions. At the beginning, the students were asked whether their teachers, prior to writing a paper, explain the rules of academic writing. Next was a group of questions about students' understanding of basic concepts: plagiarism, citation styles, self-plagiarism, writing a paper on behalf of another person. After that, the students were asked about their own need to be educated, and which kind of education they would consider the best. The students answered whether they had a subject on academic writing and if yes, in which year of their study. Lastly, there was a set of questions about the students' experience when it comes to the submission of plagiarized works by their colleagues, the frequency of such events and their possible sanctioning.

Research results and discussions

When asked if they think that students are familiar with the concept of plagiarism and rules of citation, 16.2% of teachers answered negatively, while 64.4% of teachers think that students are partially familiar with these. The students' answers confirm the opinion of the teachers: 11.4% of students think that they are not familiar with the concept of plagiarism and rules of citation, and 45.2% that they are partially familiar with these. As many as 44.4% of students have never heard of Chicago, APA, or any other style of citation. We can conclude that most students, at best, are only partially familiar with basic concepts such as plagiarism and citation rules, and that they need education on this topic.

The majority of teachers (98.8%) stated that they explain to their students the rules of academic writing and citing sources when writing a seminar paper, graduate and master's theses. 71.8% of students confirm this (16.8% have not had an opportunity to write such papers). When asked about the way they educate students about writing papers, teachers were able to choose between multiple answers, but also add comments. Out of the total number of answers, in 60.1% of cases the answer was "I give students short instructions on writing seminar and other papers", in 27.4% "I refer them to various sources on academic writing", while only 4.71% of teachers chose the answer "I teach a subject in which they learn the skills of academic writing". Among the added comments were: "I inform them in writing that plagiarism is punishable", "There is an instruction for writing a master's thesis", "I give students detailed instructions".

We notice a certain collision in the answers - almost all teachers make an effort to give students instructions on correct citation, and yet 44.4% of students state that they have never heard of any style of citation. Brief instructions and referring students to sources on academic writing is the best that teachers can provide to students at the moment (unless they teach a subject on academic writing) and it is obvious that this is not enough. This confirms the need for additional education of students. This conclusion is confirmed by the students themselves: 87.8% of students believe that they need education (15.2% state that they know nothing about academic writing and plagiarism, while 72.6% have some knowledge, but need to expand it).

When it comes to the types of plagiarism, students were asked about the three types of plagiarism that they are most likely to encounter during studies. 85.8% of students recognized that using someone else's text without citing is plagiarism. Only 28.2% of students recognized self-plagiarism, the use of their own previously published text, as a form of plagiarism (32.2% answered that this was not plagiarism, and 39.6% said they did not know), and we conclude that this form of plagiarism is rather unknown or unclear to students. The third type of plagiarism, the so-called Ghostwriter plagiarism, where the signed person is not the author of the text, was recognized by 63.5% of students. We conclude that students are partially familiar with different types of plagiarism.

Although both teachers and students agreed that students needed education, there were different opinions on how best to provide it. 52.8% of students and 38.7% of teachers think that one lecture at the beginning of studies is enough, while 41.4% of students and 56.5% of teachers think that academic writing should be introduced as a subject. The majority of surveyed teachers agree that education about plagiarism and academic writing should be provided during undergraduate rather than master studies (88.54%). The authors of this research agree with the opinion of most teachers that a subject on academic writing is necessary in undergraduate studies and that one lecture on that topic is not enough. However, even that option is better than encountering this topic for the first time during master's studies.. As we do not have information about the year of study of the surveyed students, there could be different reasons as to why 67.5% of students replied that they did not have a subject on academic writing at the time of the survey: students could have been in the initial years of study; academic writing is an elective subject in their study program and they did not choose it; or, there is no such subject in their study program. In any case, we come to the conclusion that academic writing should be offered in the first year of undergraduate studies. Additionally, in order for all students to have the opportunity to acquire the necessary knowledge and skills, academic writing should be a compulsory subject.

In the last year, 51.38% of teachers did not receive any plagiarized papers, while 32.8% of them received one or two plagiarized papers, and 15.80% received three or more. The authors of this research note that almost half (48.6%)

of teachers received at least one plagiarized work in the last year. On the other hand, the vast majority of students (77.9%) stated that they had no knowledge about their fellow students submitting plagiarized work. Therefore, when asked about the number of submitted plagiarized papers that they know about, 66.8% of students gave the answer “zero”. However, the total number of submitted plagiarisms is not small, because 33.2% of students know about at least one. The authors of this paper find it worrying that 14.6% of students (58 of them) know about more than four plagiarized papers (which makes more than 290 plagiarisms). 15% of students who answered that they know about a plagiarized paper, do not know if it was sanctioned, while 9.4% of students have knowledge of some sanctions by professors.

Teachers answered about the reasons why students engage in plagiarism by choosing multiple answers, or they were allowed to freely add answers. Among the offered answers, the following answers were chosen most frequently: students were not sufficiently motivated (36.74%), students were not familiar with the rules of citation (26.5%), or it was panic due to poor organization of time (22%). This is in accordance with the most common reasons for plagiarism that are stated in the literature. In a very small percentage, the answers were that the topic of the paper is too complicated or difficult to draft (7%) and that students have a short deadline to submit the paper (2.40%). Among the added answers, there were: “lack of literature in the Serbian language”, “laziness”, “it is easier to rewrite because it often goes unpunished”, “moral principles are not talked about (generally in society)”, “disinterested mentors”, “fear of critical thinking and not trusting one's own judgment”.

Most teachers (77.9%) agree that all student papers should be checked using a plagiarism detection program. Only 26% of teachers use some of the free plagiarism detection software tools, while 28.9% do not use these tools but intend to do so. Teachers in most cases (73.5%) agree that the use of plagiarism detection software would lead to a reduction in the number of plagiarized works.

Conclusion

This paper presents and analyzes the results of research aimed at examining the degree of knowledge, the need for education and ways of educating students at the University of Novi Sad on plagiarism and rules of academic writing. The research was conducted by surveying both students and teachers in order to understand the problem of plagiarism from both sides, with the aim of preventing it.

The survey showed that students are partially familiar with the concept and types of plagiarism, the rules of citing literature and academic writing in general. The vast majority of students expressed the need to acquire or expand knowledge on these topics. Although teachers generally give them instructions when

writing seminar papers, graduate and master' theses, it has been shown that these instructions are insufficient and that students need specific education about this, either through a subject of academic writing or a single lecture (outside the curriculum) at the beginning of studies. Currently, students have the opportunity to learn about the rules of academic writing only within certain study programs, mostly during master' academic studies.

The key reasons for students to engage in plagiarism, according to teachers, are lack of motivation, ignorance of the rules of academic writing and lack of time due to poor organization. Almost half of the teachers received one or more plagiarized papers during the past year, while three quarters of the students stated that they had no knowledge of their colleagues submitting a plagiarized paper. The vast majority of teachers believe that all student papers should be checked using plagiarism detection programs and that this would lead to a reduction in the number of plagiarized papers. However, less than a third of teachers surveyed use some of the free plagiarism detection software tools.

Preventing plagiarism is of utmost importance to the academic community, as each plagiarized paper constitutes a gross violation of academic integrity as a fundamental ethical value of our community. Educating students about the meaning, causes and consequences of plagiarism is the most important form of its prevention.

Attachment

Table 1.

Questions and survey results for teachers²

<i>1. Do you think that students are familiar with what plagiarism is and what rules of citation are?</i>		
Yes.	49	19.4
No.	41	16.2
Partially.	163	64.4
<i>2. When students write a seminar paper, graduate or master thesis, do you explain the rules of academic writing and citing sources?</i>		
Yes.	250	98.8
No.	3	1.2
<i>3. How do you educate your students about academic writing?</i>		
I give students brief instructions on writing seminar and other papers.	217	60.1
I refer them to various sources on academic writing.	99	27.4
I do not educate them about it.	8	2.2
I teach a subject in which they learn the skills of academic writing.	17	4.7
Other	20	5.5
<i>4. The skill of academic writing is most often taught only during master's studies. Do you think it would be better to teach it during undergraduate studies?</i>		
Yes.	224	88.5
No.	29	11.5
<i>5. How do you think undergraduate students should be educated about academic writing and the prevention of plagiarism?</i>		
It is enough to organize a single lecture (outside the curriculum) at the beginning of the studies.	98	38.7
It is necessary to introduce the subject of academic writing in the study curriculum.	143	56.5
I think that students can find literature and educate themselves.	12	4.7
<i>6. How many plagiarized students' papers have you received during the past year?</i>		
None	130	51.4
1-2 papers	83	32.8
3 or more	40	15.8
<i>7. In your opinion, what are the reasons why students plagiarize their papers (you can circle more answers and/or add another reason)?</i>		
Panic due to poor organization of time.	101	22.0
They were given a short deadline to submit their paper.	11	2.4
They are not familiar with the rules of citation.	122	26.5
They are not motivated to write a paper.	169	36.7
The topic of their paper is too complicated and difficult.	32	7.0
Other	25	5.4

² After each question, the offered answers are listed in the first column, the number of received answers in the second column, while that number is expressed as a percentage in the third column.

<i>8. In your opinion, should all papers be tested in a plagiarism detection program, just as doctoral dissertations are?</i>		
Yes.	197	77.9
No.	27	10.7
I have no opinion.	29	11.5
<i>9. Do you use any of the free plagiarism detection software tools to check students' papers?</i>		
Yes.	66	26.1
No.	114	45.0
No, but I intend to.	73	28.9
<i>10. Do you think that regular use of plagiarism detection software tools would contribute to reducing the number of plagiarized papers?</i>		
Yes.	186	73.5
No.	10	4.0
Maybe.	57	22.5

Table 2.

Questions and survey results for students

<i>1. When you were writing a seminar paper, graduate or master's thesis, did the professor explain the rules of academic writing and citing sources?</i>		
Yes.	283	71.8
No.	45	11.4
I have not written such papers so far.	66	16.8
<i>2. Have you ever heard of Chicago, APA, or any other style of citation?</i>		
Yes.	219	55.6
No.	175	44.4
<i>3. Do you think that you are familiar with what plagiarism is and what rules of citation are?</i>		
Yes.	171	43.5
No.	45	11.4
Partially.	178	45.2
<i>4. Is the use of someone else's text without citation considered plagiarism?</i>		
Yes.	338	85.8
No.	12	3.0
I don't know.	44	11.2
<i>5. Is the use of one's own previously published text, without citation, considered plagiarism?</i>		
Yes.	111	28.2
No.	127	32.2
I don't know.	156	39.6
<i>6. Is a paper considered plagiarism if the signed person on the paper is not the author of the text?</i>		
Yes.	250	63.5
No.	52	13.2
I don't know.	92	23.4

<i>7. Do you think you need education on academic writing, source citation, plagiarism and its prevention?</i>		
Yes, because I know nothing about it.	60	15.2
Yes, because although I have some knowledge about it, I would like to expand it.	286	72.6
No. I think I know enough.	48	12.2
<i>8. How do you think students should be educated about academic writing and the prevention of plagiarism?</i>		
It is enough to organize one lecture (outside the curriculum) at the beginning of studies.	208	52.8
It is necessary to introduce the subject of academic writing in the study curriculum.	163	41.4
I think that students can find literature and educate themselves.	23	5.8
<i>9. Have you ever had a subject on academic writing?</i>		
Yes.	128	32.5
No.	266	67.5
<i>10. If you had a subject on academic writing during your studies, when was it?</i>		
I year	47	11.9
II year	15	3.8
III year	21	5.3
IV year	33	8.4
V year	0	0
VI year	0	0
In master studies	17	4.3
I have not had a subject on academic writing so far.	261	66.2
<i>11. Do you have any information that any of your colleagues submitted a paper that is considered plagiarism?</i>		
Yes.	87	22.1
No.	307	77.9
<i>12. To the best of your knowledge, how many such cases have occurred during the past year?</i>		
0	263	66.8
1-2	49	12.4
3-4	24	6.1
More than 4	58	14.7
<i>13. How many plagiarized papers, to your knowledge, have been sanctioned by professors during the past year?</i>		
I have no knowledge that any of my colleagues plagiarized a paper.	298	75.6
No plagiarized paper has been sanctioned.	59	15.0
1-2 papers.	32	8.1
Three or more.	5	1.3

References

1. Brown, N. & Janseen, R. (2017). Preventing Plagiarism and Fostering Academic Integrity: A Practical Approach. *Perspectives in Applied Academic Practice*, 5 (3), 102-109. Preuzeto sa <https://discovery.ucl.ac.uk/id/eprint/1544425/> .
2. Vodinelić, V.V. (2015). Zabrana plagiranja i pravo citiranja u nauci. *Pravni zapisi, zôd. VI, ôp. 1*, 126-200. doi: 10.5937/pravzap0-8587.
3. Park, C (2003). In Other (People's) Words: plagiarism by university students-literature and lessons. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, 25(5), 471-488. <https://doi.org/10.1080/02602930301677> .
4. The Plagiarism Spectrum. (2016). Preuzeto sa <https://www.turnitin.com/static/plagiarism-spectrum/> .
5. Prnjat, Z. (2018). Akademsko pisanje kao nastavni predmet na Univerzitetu u Beogradu. *Nauka bez granica 3: obrazovanje bez granica*. Kosovska Mitrovica: Filozofski fakultet Univerziteta u Prištini. Preuzeto sa: https://www.researchgate.net/publication/328173178_AKADEMSKO_PISANJE_KAO_NASTAVNI_PREDMET_NA_UNIVERZITETU_U_BEOGRADU.
6. Univerzitet u Novom Sadu (2019). Kodeks o akademskom integitetu. Preuzeto sa <https://www.uns.ac.rs/index.php/univerzitet/javnost-rada-2/dokumenti/aktiuns/send/35-pravilnici/321-kodeks-o-akademskom-integitetu>.